

Панчук Галина Віталіївна
студентка гр. ФФМ-11, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль
Науковий керівник: к. е. н., доцент Малиняк Б. С.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У КОНТЕКСТІ ПОЛОЖЕНЬ ПРОЕКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ НА 2022 РІК»

Важливою реформою, серед тих, які впроваджуються в Україні впродовж останніх років є децентралізація публічного управління. Невід’ємним наслідком цієї реформи є розширення повноважень органів місцевого самоврядування та збільшення ресурсів місцевих бюджетів. Управління країною в умовах децентралізації має низку суттєвих переваг, найважливішими серед яких є наявність повної та достовірної інформації про потреби жителів територіальної громади. Це створює необхідні умови для надання населенню тих суспільних послуг, потреба в яких є найбільшою [1, с. 15]. Децентралізація вже генерує перші позитивні результати в Україні, разом з тим можна відзначити також певні негативні тенденції у сфері місцевих бюджетів, що обмежує економічний та соціальний розвиток територіальних громад.

Проблематика формування місцевих бюджетів та бюджетної децентралізації доволі часто є предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців. Важливі аспекти місцевих бюджетів України розкрито в публікаціях О. Кириленко, В. Кравченка, І. Луніної, Б. Малиняка, Ю. Пасічника, В. Письменного, С. Юрія. Втім, з часом змінюються соціальні й економічні умови в яких відбувається формування місцевих бюджетів, внаслідок чого втрачається актуальності публікацій, у яких розкрито практику функціонування місцевих бюджетів.

Формування місцевих бюджетів відбувається виходячи з тих умов, в яких перебувають територіальні громади та визначених цілей їх розвитку. Процес бюджетного планування в 2022 р. відбувається в умовах нової структури адміністративно-територіального устрою. Важливим фактом є те, що в цей період вже завершено утворення територіальних громад та здійснення нового районного поділу. Таким чином усі сільські, селищні та міські ради наділені широким спектром повноважень щодо забезпечення населення важливими суспільними благами.

Під час підготовки Державного бюджету України на 2022 органи місцевого самоврядування стикаються з певними викликами, які спричиняють проблеми з формуванням місцевих бюджетів. Сукупний обсяг фінансового ресурсу місцевих бюджетів на 2022 рік заплановано на рівні 587,6 млрд грн, що на 15% більше у порівнянні із 2021 роком, в тому числі за: загальним фондом – 536,1 млрд грн та спеціальним фондом – 51,5 млрд грн [2]. У 2022 році передбачено отримання місцевими бюджетами з державного бюджету базової дотації для 1 089 місцевих бюджетів, у тому числі: 18 обласних бюджетів та 1 071 бюджет територіальних громад. У 2022 році реверсну дотацію до

державного бюджету будуть перераховувати з 211 місцевих бюджетів, у тому числі: 4 обласних бюджетів та 207 бюджетів територіальних громад (рис. 1).

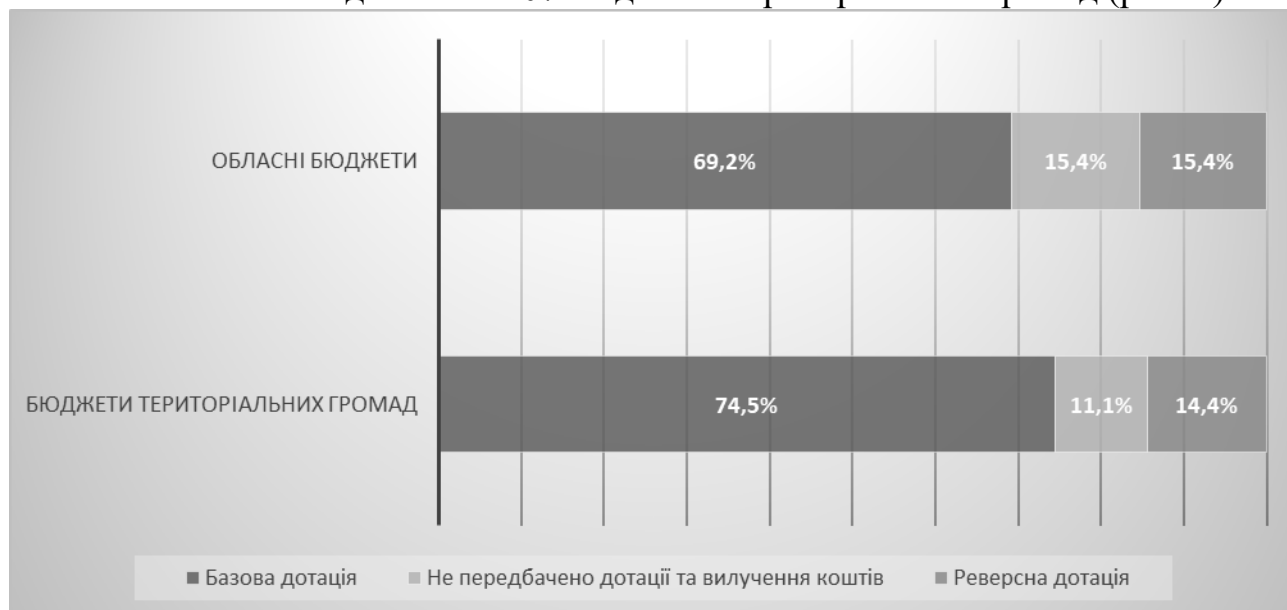

Рис. 1. Місцеві бюджетів, для яких передбачено отримання базової дотації з державного бюджету України, сплату реверсної дотації або ж не передбачено дотації чи вилучення коштів у 2022 р.*

*Складено на основі [2]

Крім базової дотації, для місцевих бюджетів ще передбачено надання з державного бюджету додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я. Її обсяг заплановано на рівні 2,95 млрд грн, що вдвічі менше, ніж у 2021 році. У проекті державного бюджету передбачено розподіл додаткової дотації лише між обласними бюджетами. За підрахунками експертів Асоціації міст України, у Держбюджеті-2022 необхідно передбачити не менше 20 млрд грн додаткової дотації на заклади освіти та охорони здоров'я. Крім цього, експерти звертають увагу на те, що доцільно передбачати відповідний розподіл цієї дотації між бюджетами місцевого самоврядування для усунення негативних наслідків суб'єктивного розподілу облдержадміністраціями такої дотації [3].

Найбільший обсяг ресурсів Державного бюджету України, який заплановано передати місцевим бюджетам стосується освітньої сфери. Так, на 2022 р. заплановано надати місцевим бюджетам 108 млрд грн освітньої субвенції, що на 8,4 млрд грн, або 8,4% більше, ніж у попередньому році. Проте за підрахунками фахівців Асоціації міст України, для належного підвищення заробітної плати освітянам обсяг освітньої субвенції має складати не менше 146 млрд грн. Варто також відзначити, що у проекті передбачаються нові субвенції: субвенція на реалізацію реформи шкільного харчування в обсязі 1,5 млрд грн та субвенцію на пожежну безпеку в обсязі 1,5 млрд грн [3].

Значний ресурс з державного бюджету передбачено надавати місцевим бюджетам передбачено у сфері сталого економічного розвитку, житлово-комунального господарства та землі і майна. На 2022 р. для зазначених цілей передбачено надання місцевим бюджетам 23,1 млрд грн субвенції на

автомобільні дороги місцевого значення, вулиці і дороги комунальної власності, що 5 млрд грн, або 28%, більше, ніж у попередньому році [2]. Варто звернути увагу на необхідність здійснення формульного та безпосереднього у держбюджетів розподілу субвенції на дороги між бюджетами місцевого самоврядування.

Таким чином, у процесі підготовки проєкту Державного бюджету України на 2022 рік допускаються певні протиріччя та невідповідності як принципам бюджетної системи, так і цілям бюджетної децентралізації. На нашу думку, це може мати негативні наслідки для місцевих фінансів, а також для розвитку територіальних громад та людей, які у них проживають.

Список використаних джерел:

1. Малиняк Б., Горин В., Письменний В. «#аналізуємобюджет: доступно про головне. Тернопіль» : ZAZAPRINT, 2017. 76 с.
2. Пояснювальна записка до проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік». URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=72775&pf35401=552876>.
3. Проєкт Держбюджету на 2022 рік: аналіз та перші висновки АМУ. URL: <https://auc.org.ua/novyna/proyekt-derzhbyudzhetu-na-2022-rik-analiz-ta-pershi-vysnovky-amu>.